

Ordet.

I begynnelsen var ordet.

Gud sa. Og det ble.

"Bli lys! Og det ble lys."

Edvard Munch: Solen

Gud sa: "La oss lage mennesker."

Gud sa:

"La oss lage
mennesker
i vårt bilde,
så de
ligner oss!"

1. Mosebok 1, 26

Andrej Rubljov's treenighetsikon ca. 1410

"I vårt bilde."

Sa Gud.

"Et bilde holder oss fanget,"

Emil Nolde: Kristus' nedtakelse fra korset

sier Wittgenstein. Språkfilosofen. " Og vi kommer ikke ut av det, for det ligger i språket vårt og språket synes å repetere det for oss ustoppelig (inexorably)." (Philosophical Investigations [1968, §§ 114-115])

Sa Wittgenstein.

Og Gud skapte mennesket

Käthe Kollwitz: Barn

Til å være *menneske*.

Mennesket er til-værelse.

Og Gud så at det ikke var godt

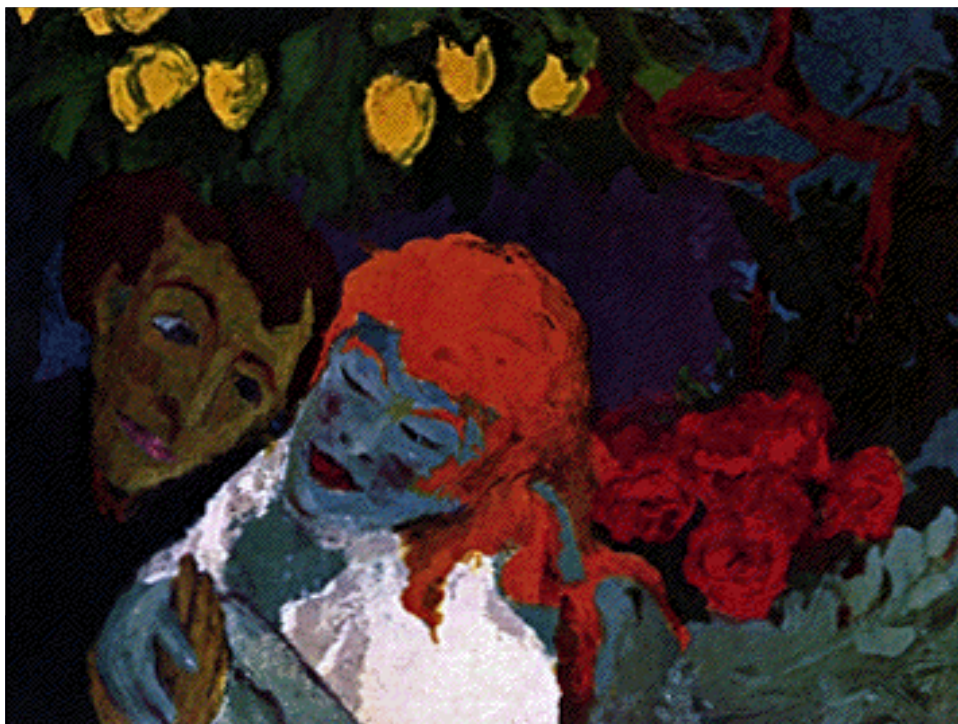

Nolde: Ansikt

for mennesket å være alene.

Ingen fremtid i det.

Derfor skapte Gud mennesket som et fellesskap. Som to.

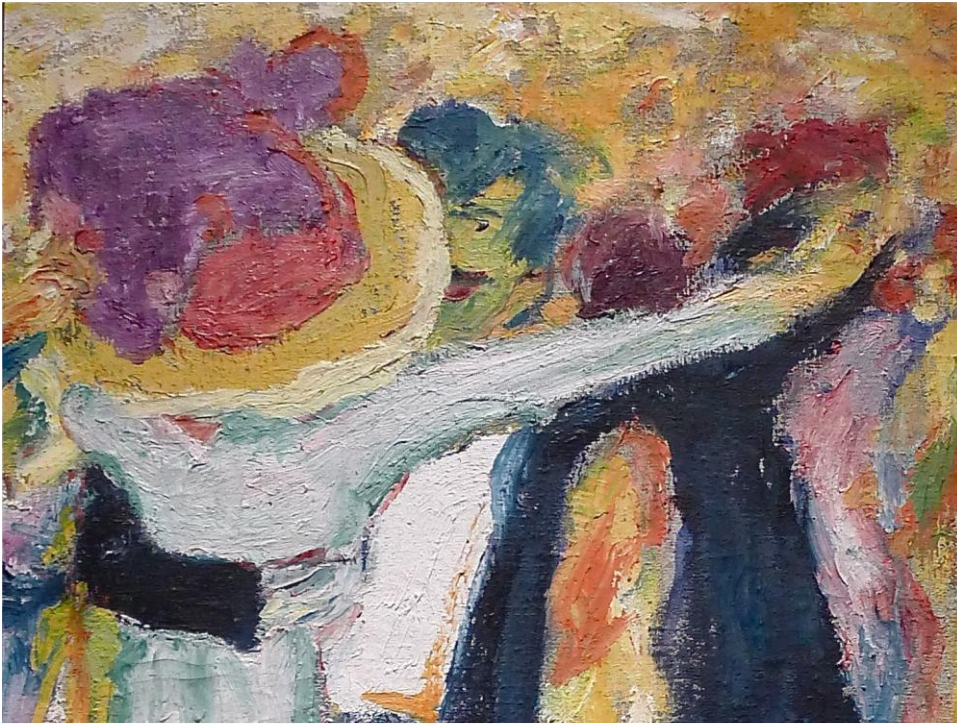
Nolde: Par

Det er det fremtid i.

Nolde: Den hellige familie

Kvinne og mann.

Nolde: Dansende par

Adam og Eva.

To forskjellige mennesker.

Skapt som avbildning av fellesskapet i Gud den treenige.

Skapt som fellesskap er mennesket fra begynnelsen to. Samvær. Sam-væren.

Fellesskap. Felles-skapthet.

I begynnelsen
er forholdet

Nolde: Par

"I begynnelsen er forholdet"

"Jeg blir til ved Du'et", sier filosofen Buber. "Idet jeg blir Jeg, sier jeg Du. Alt virkelig liv er møte... Bare gjennom Du'ets nærvær oppstår det nærværende, nuet." (M. Buber, 1923/2003, s. 10f.)

Et møte.

Kollowitz: Familie

I møtet med deg, blir jeg meg.

Det å bli et subjekt har to sider, sa Freud: P.d.e.s. å bli bevisst og p.d.a.s. å bli et Jeg. Subjektet er et handlende jeg som er seg bevisst.

Emil Nolde: Selfportrett

I møte med deg åpenbarer jeg meg. Fremstår. Blir synlig. Både for deg, og for meg selv.

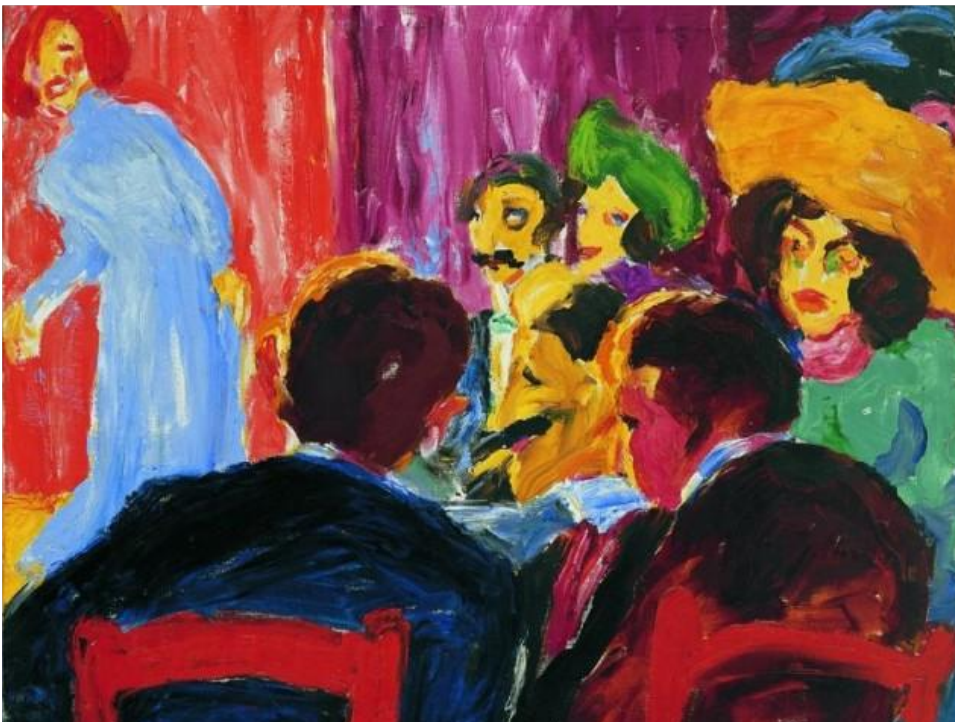
Jeg oppdager - blir bevisst - meg selv, idet jeg viser meg som den som svarer på ditt nærvær på den måten jeg gjør. "Da ble øynene deres åpnet, og de skjønte at de var nakne."

Nolde: Adam og Eva

Selv-bevissthet.

I samtale med hverandre -

Nolde: selskap

hører vi oss selv som en annen. Vi opplever forskjelligheten.

En dag Gud vandrer i Hagen -

Nolde: treet

er noe annerledes. Det er som om all fuglesang skulle ha forstummet: Menneskene har gjemt seg!

En forskjell som gjør en forskjell. Informasjon er en forskjell som gjør en forskjell. Og en forskjell er alltid et forhold eller endringer i et forhold, for å sitere Gregory Bateson. Noe har skjedd!

"Adam! Hvor er du?"

"Menneske! Hva har du gjort?"

Å nærme sig et annet menneske ved å ta utgangspunkt i dets handlinger, er å tre inn i dets "interioritet, som om man begår et innbrudd," sier Lévinas. "Den Andre overraskes i sin intimitet, hvor han helt klart blottstiller seg selv, men ikke uttrykker sig som personene i en historie. Handlingene betyr helt klart deres opphavsmann, men indirekte i tredje person entall." Sier Lévinas. (Emmanuel Lévinas. Totalitet og Uendelighet. 1996, s. 59).

Dette er bakgrunnen for at vi i veiledning tar utgangspunkt i profesjonsutøverens handlinger. Derfor er veiledning refleksjon over praksis. For i sin praksis blottstiller den profesjonelle seg selv. Uttrykker seg helt klart som handlingenes opphavsmann.

Men: - som Lévinas sier - dette uttrykket skjer indirekte i tredje person entall. Derfor leter veileder etter den ansvarlige, etter det jeg'et som kan fortelle om praksisen sin. For praksisen i seg selv uttrykker ikke. Den har mening. Men hvilken? Vi ser sporene, resultatene, etter det handlende subjektet. Den ansvarlige. Men den handlende selv er fraværende, idet erfaringen av handlingen allerede gjør den til et minne: Noe fortidig. For jeg'et kan ikke møtes i det som allerede har blitt gjort.

Derfor reflekterer vi i veiledning over den veilededes fortelling om seg selv i tredje person. Om det han eller hun har gjort. Og vi synliggjør dette i veiledningsgruppen ved at vi lar den veiledede først fortelle om sin praksis ansikt til ansikt med gruppen i en Jeg-Du-relasjon. Deretter setter vi fortelleren ut med ryggen til gruppen, og snakker bokstavlig talt "bak ryggen på vedkommende" om hva han eller hun har sagt og gjort. Handlingen det fortelles om, uttrykker ikke noe, selv om den har mening. Men hvilken?

Derfor leder både fortellingen, og handlingene det fortelles om, oss andre i veiledningsgruppen til å fokusere på den som handler, i dennes fravær. Vi leter i det vi har hørt, etter fortellerens mening med det. Vi blir i det sagte. Lar oss gripe av fortellingen. Utforsker den som om vi trer inn i fortellerens "interioritet." Som om vi er på besøk i hennes hjem, uten at hun selv er tilstede. Vi undrer oss over det vi har hørt og sett i den veilededes fortelling.

Gud "vandret omkring i hagen i den svale kveldsbrisen," står det i 1. Mosebok. Og mannen og kvinnen gjemte seg blant trærne.

Gud leter.

Gud spør.

"Adam! Hva har du gjort?"

Akkurat som veilederen spør etter praksis i veiledning.

Og Adam står frem for Guds ansikt og forteller.

I møte med Gud. I dialog med Gud.

Møtet begynner med ansiktet, sier Lévinas. Adam, som hadde skjult seg, står frem for Guds åsyn. Ansikt til ansikt med Gud. Naken.

"Hvem har fortalt deg at du er naken?" spør Gud.

I møte med kvinnen - hun som møtte slangen; i møtet med et forlokkende tre som var "en lyst for øyet, siden det kunne gi innsikt" - blir Adam til han som spiser av kunnskapens tre. Til han som skjønner at han er naken.

Møtet - Dialogen - Blikket - Handlingen - Konsekvensen - Ansvar

"Menneske! Hva har du gjort!"

Adam forteller hva han har gjort.

Vel og merke: Hva han har gjort, etter å ha lyttet til kvinnen. I dialogen med Eva hadde han fått høre hennes fortelling om møtet med slangen og hva slangen hadde sagt.

Den hadde spurt inn i det sagte: "Har Gud virkelig sagt?..." - og Eva hadde fortalt. Fortalt hva Gud hadde sagt om treet midt i hagen. Treet de ikke måtte spise av. For gjorde de det, kom de til å dø! Dette hadde Eva forstått.

Forståelse. Lytting. Det sagte. Fortellingen.

Da slangen hørte Evas fortelling, sa den: "Dere skal slett ikke dø! Men Gud vet at den dagen dere spiser av frukten på det treet, vil øynene deres bli åpnet, og dere vil bli som Gud og kjenne godt og ondt." (1. Mos 3,6). Dette sa slangen.

To forskjellige stemmer om samme tre lød nå i kvinnens indre. Guds stemme. Og slangens stemme. To ulike betydninger!

Gud sa de kom til å dø om de spiste av treets frukt.

Slangen sa de slett ikke kom til å dø av det, men at øynene deres ville åpnes, og at de ville bli som Gud.

Det er her fortolkningen oppstår, ifølge Ricoeur's filosofiske hermeneutikk: Hvordan skal Eva forholde seg til disse to ulike betydningene - de to ulike konsekvensene - av å spise av treet midt i hagen?

"Det er forhold mellom betydninger, som utredes i fortolkningen," sier Ricoeur. Veiledning er fortolkning. Hvordan skal Eva forholde seg til de to betydningene hun opplever tillagt det å spise av treet?

Treet med sin frukt er der. Akkurat som jeg som menneske er her. Men hvilken betydning har det?

Hvilken mening skal Eva velge å tillegge treets frukt? Guds åpenbare og uttalte mening? Eller den skjulte meningen som slangen hevder ligger som Guds intensjon bak det han sier?

"Forholdet mellom en tilsynelatende og en skjult mening er som forholdet mellom en uforståelig og en forståelig tekst," forklarer Ricoeur (Sprogfilosofi 1969/ dansk 1970 s.85).

Likesom Maria tusener av år senere, tok vare på hyrdenes ord om hva englene hadde fortalt dem julenatten, slik tok også Eva vare på ordene hun hadde hørt, i sitt hjerte:

Hun husket hva Gud hadde sagt.

Hun husket hva slangen hadde sagt.

Og så gjorde hun et valg.

Valgte å handle i overensstemmelse med det bildet av fremtiden som slangen hadde gitt henne.

Hun valgte å lytte til slangens stemme: "Dere vil bli som Gud"

Og da hun hørte slangens beskrivelse av hva treet kunne gi henne, fikk hun syn for det - står det - Altså et nytt perspektiv på treet etter å ha snakket med slangen! Hun ser nå "at treet var godt å spise av og en lyst for øyet - et forlokkende tre, siden det kunne gi innsikt." (1.Mos 3). Virkeligheten blir slik hun lærer å se den. Gjennom dialogen med slangen snakkes en ny virkelighet sann. Derfor sier jeg som språkssystemisk tenkende at "et problem" ikke finnes som en selvstendig, objektiv størrelse "der ute". Men "problemet" finnes, som et *perspektiv* på noe "der ute". Derfor er noe et problem for én og ikke for en annen. For: for den som sier at noe er et problem, er det et problem. Og for dem som sier seg enige i det, ja, for dem eksisterer "problemet" også. De snakker det sant - for seg. De utgjør et språk-system, som defineres av det problem de som deltar i det, kommunisere "menings-fylt" om. Når det ikke lenger gir mening å snakke om "problemet" som et problem, går dette språkssystemet i oppløsning. Og "problemet" eksisterer ikke lenger.

Det er dette lingvisten og filosofen Bakhtin mener når han sier: "Vi er de stemmene som har tatt bolig i oss."

Det ser ut til å være "en universell tilbøyelighet at vi utnevner bestemte former for fortolkning til å være formfaste, objektive realiteter snarere enn 'ting i bevisstheden'," sier psykologen og forskeren Jerome Bruner. (Bruner, The Culture of Education. 1996/ dansk 2006, s.66).

Og Karl Jaspers uttrykker det samme i sin språkfilosofi: "Det som ikke virkeliggjøres i kommunikasjon, er ennå ikke; Det som ikke i siste instans bygger på den [i.e.kommunikasjon], er uten fast grunn. Sannheten begynner først, hvor to er sammen." Sier Jaspers. (Hvad er filosofi, 1965, s. 93)

"Hvor to eller tre er samlet i mitt navn, er jeg midt iblant dere." Sier han som sier om seg selv: "Jeg er sannheten" (Joh 14,6).

"Sannheten og Livet." Forståelsen og Handlingen. Faget og den Profesjonelle praksis.

Etter å ha snakket med slangen, ser Eva treet som forlokkende. Og dette bildet hun ser for seg, holder henne fanget. Forhekser hennes forstand, slik Wittgenstein beskriver det. Og hun tar av frukten og spiser. Gir også til mannen sin, som var sammen med henne. Hun deler sin innsikt med ham. Og også han spiser.

Erfaring. Samtale. Forståelse. Handling. Fellesskap. Måltidsfellesskap.

Vi snakker ting sant!

Først snakker Gud med de andre personene i tre-enigheten: "La oss lage mennesker i vårt bilde." Og så gjorde de det.

Så snakker Gud med mennesket i Edens hage: "Du må gjerne spise av alle trærne i hagen. Men av treet til kunnskap om godt eller ondt må du ikke spise. For den dagen du spiser av det, skal du dø."

Så gikk tiden. Menneskene var nakne, "både mannen og kvinnen, og de skammet seg ikke for hverandre." Alt var såre godt! De visste ikke av noe annet.

Inntil slangen snakker med Eva. - Og vi vet hvordan det gikk

Så snakker Eva med Adam. - Og vi vet hvordan det gikk.

Så roper Gud frem Adam som har skjult seg - redd og naken. De to snakker sammen. - Og vi vet hvordan det gikk.

Og sånn fortsetter det gjennom århundrene.

Mennesker snakker sammen.

Gud og mennesker snakker sammen.

Gud og hvermann snakker sammen.

Og vi vet mye om hvordan det har gått.

Som "fortolkningen selv hører til tilværelsen i verden," slik Ricoeur har understreket (Sprogfilosofi. 1970, s. 88), hører refleksjonen over egen praksis med til det å være en profesjonsutøver.

Derfor veiledning forstått som refleksjon over egen praksis.

Derfor er vi veiledere som spør i møte med den som søker veiledning: "Hvor er du?" "Hva er det du har gjort?" "Hvem har fortalt deg at du er naken?"; "... at det er sånn å være menneske?"; "... at det er sånn å være prest?"; "... at det er sånn å være veileder?"

"Det er forhold mellom betydninger, som utredes i fortolkningen," sa jeg nettopp med henvisning til Ricoeur i forhold til hvordan Eva sto overfor de to betydningene hun hadde hørt bli tillagt det å spise av treet midt i hagen? Kanskje er det riktig å si at det er forhold mellom betydninger som oppdages og utredes i veiledning. Slik blir veiledning fortolkning i Ricoeur's betydning av ordet.

Hvilken betydning, hvilken mening skal jeg tillegge det *at* jeg som menneske er her, og *at* jeg gjør det jeg gjør som profesjonsutøver og som veileder? Hvordan forholder de ulike betydningene seg til hverandre? Og hvilke konsekvenser får det om jeg tror på den ene "stemmen" eller den andre "stemmen" som jeg

hører inne meg, og som legger det jeg står overfor ulike betydninger? Evas dilemma var: Dør jeg om jeg spiser av treet midt i hagen? Eller blir jeg da lik Gud?

"Som menneske er vi ikke det vi er, uavhengig av de teoriene vi måtte ha om mennesket. Våre holdninger er ikke uavhengige av de teoriene vi måtte ha om menneskelige holdninger, våre oppfatninger og vårt forhold til andre menneske er ikke det de er uavhengig av de teorier og oppfatninger vi måtte ha om menneskelige oppfatninger og om mellommenneskelige forhold. ... Teorier om mennesket er selv et konstituerende moment i det mennesket er." (H. Skjervheim , 2005. Mennesket, s 94).

Derfor er vi her på denne fagdagen for å reflektere over hvordan vi forholder oss til hvilken betydning vi legger veiledning i vår egen praksis og i Bjørgvin bispedømme.